

ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ
Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 /ISO 9001:2015
Кафедра міжнародного менеджменту

ЗАТВЕРДЖЕНО
вченою радою ДТЕУ
(прот. п. 6 від 29.08.2023 р.)
Ректор
Анатолій МАЗАРАКІ

**УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ/
MANAGEMENT OF LAND RESOURCES**

**ПРОГРАМА/
COURSE SUMMARY**

Київ 2023

Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу ДТЕУ заборонено

Автор: В.М. Будзьяк, доктор економічних наук, професор

Програму розглянуто і схвалено на кафедрі міжнародного менеджменту від 28.08.2023 р., протокол №1.

Рецензенти: Слоква М.Г., к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародного менеджменту

Палієнко О.О., к.т.н., доцент, завідувач кафедри дизайну та інжинірингу

Андрусович С.А., директор ТОВ «ОЛ-ПРИНТ»

УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ/ MANAGEMENT OF LAND RESOURCES

ПРОГРАМА/ COURSE SUMMARY

ВСТУП

Програма дисципліни «Управління земельними ресурсами» призначена для студентів магістратури ДТЕУ денної та заочної форми навчання галузі знань 19 «Архітектура та будівництво», спеціальність 193 «Геодезія та землеустрій», освітня програма «Землеустрій та кадастр».

Програму підготовлено відповідно до Стандарту вищої освіти України із зазначеної спеціальності та відповідної освітньо-професійної програми підготовки магістрів ДТЕУ.

Програма складається з таких розділів:

1. Мета, завдання та предмет дисципліни.
2. Передумови вивчення дисципліни як основної компоненти освітньої програми.
3. Результати вивчення дисципліни.
4. Зміст дисципліни.
5. Список рекомендованих джерел.

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПРЕДМЕТ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання дисципліни «Управління земельними ресурсами» є надання фундаментальних теоретичних знань і набуття практичних навичок щодо механізмів управління земельними ресурсами, їх місця у структурі природно-ресурсного потенціалу та в розвитку земельних відносин.

Завданням вивчення дисципліни «Управління земельними ресурсами» є надання студентам ґрунтовних знань з діагностичних та кваліфікаційних ознак земельних ресурсів, їх структури та структури природно-ресурсного потенціалу України, а також щодо сучасних напрямів раціонального використання і охорони земель різного цільового призначення та розвитку системи управління земельними ресурсами.

Предметом вивчення дисципліни є процес прийняття ефективних організаційно-регулятивних рішень з використанням сучасних моделей функціонування землекористувань та землеволодінь, а також із регулювання використання земель різного цільового призначення в загальній системі управління земельними ресурсами.

2. ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ЯК ВИБІРКОВОЇ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

знання

- основ ґрунтознавства в сільському господарстві для прийняття управлінських рішень;
- особливостей використання природних ресурсів;
- показників функціонального використання земель;
- економічних, екологічних та соціальних функцій земельних ресурсів;

вміння

- визначати місце та значення земельних ресурсів в загальній системі управління природними ресурсами.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Управління земельними ресурсами», як обов'язкова компонента освітньої програми, забезпечує оволодіння студентами загальними та фаховими компетентностями і досягнення ними програмних результатів навчання за відповідною освітньо-професійною програмою:

✓ «Землеустрій та кадастр» (ОС магістр)

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності за освітньою програмою</i>		
ЗК01	Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми	3-14
ЗК03	Здатність розробляти проекти та управляти ними	6-14
ЗК04	Здатність генерувати нові ідеї (креативність)	6-14
ЗК05	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації	6-16
ЗК06	Прагнення до збереження навколишнього середовища	4-16
<i>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності за освітньою програмою</i>		
СК01	Здатність планувати і виконувати теоретичні та/або прикладні дослідження, створювати нові знання і технології у сфері геодезії та землеустрою	3-14
СК02	Здатність критично осмислювати сучасні проблеми і перспективні напрями розвитку геодезії та землеустрою та суміжних галузей знань	4-14
СК03	Здатність ефективно застосовувати теорії, принципи та технології математики, природничих, технічних, соціальних, економічних наук при розв'язанні комплексних задач геодезії та землеустрою	1, 2, 4-16
СК06	Здатність розробляти і реалізовувати проекти у сфері геодезії та землеустрою, а також дотичних до неї міждисциплінарних напрямів із	4-14

	урахуванням технічних, економічних, соціальних, правових та екологічних аспектів	
СК09	Здатність розробляти і застосовувати нові стратегічні підходи до вирішення проблем у сфері геодезії та землеустрою	2-16
<i>Програмні результати навчання за освітньою програмою</i>		
РН01	Мати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері геодезії та землеустрою, достатні для проведення досліджень і здійснення інновацій	3-14
РН03	Приймати ефективні рішення щодо розв'язання завдань прикладного, дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері геодезії та землеустрою, аналізувати альтернативи, будувати прогнози, оцінювати ризики, зокрема в умовах неповної та/або суперечливої інформації та неоднозначних вимог	3-16
РН08	Розробляти і керувати проєктами з урахуванням технологічних умов та вимог щодо управління виробництвом у сфері геодезії та землеустрою та з дотичних міждисциплінарних напрямів, з урахуванням економічних, соціальних, екологічних і правових аспектів; готувати технічні завдання, заявки на фінансування проєктів, здійснювати планування робіт, планувати ресурси і керувати ними	3-14
РН09	Розробляти і впроваджувати заходи з оперативного та перспективного управління, прогнозування і планування геодезичного, картографічного та землепорядного виробництва з урахуванням наявних ресурсів та часових обмежень	3-14
РН11	Виконувати комплексний аналіз і оцінювання стану об'єктів геодезії та землеустрою і оцінювати наслідки від запровадження практичних заходів	2-16
РН12	Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію у сфері геодезії та землеустрою до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	2-14

PH13	Виконувати обстеження, випробування, діагностику, моніторинг об'єктів геодезії та землеустрою, розробляти заходи з охорони земель та оцінювати їх наслідки	3-14
PH14	Критично осмислювати сучасні проблеми і перспективні напрями розвитку геодезії та землеустрою, дотичні міждисциплінарні проблеми	1, 2, 15, 16

4. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Теоретичні основи управління земельними ресурсами

Значення земельних ресурсів в системі природокористування. Місце земельних ресурсів в системі суспільно-економічних відносин. Сутність та основні поняття системи управління земельними ресурсами. Основні принципи управління земельними ресурсами. Мета та базові завдання системи управління земельними ресурсами. Раціональне використання земель. Екологізбалансоване використання земель. Цільове використання земель. Пріоритетність земель сільськогосподарського призначення. Функції управління земельними ресурсами. Особливості трансформації земель та земельних відносин. Охорона та відтворення земель. Земельні ресурси як стратегічний ресурс держави. Земельні ресурси як основа продовольчої безпеки держави. Земельні ресурси як базис розвитку держави. Структура земельного фонду країни. Земельні ресурси як основа національного багатства країни. Концепція управління земельними ресурсами.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1 [с.4-6], 3 [с.9-26].

Додатковий: 7 [с.5-80], 12 [с.5-40], 16 [с10-50].

Нормативно-правові джерела: 25[с.5-20], 26 [с.5-7].

Інтернет-джерела: 40, 43.

Тема 2. Становлення системи управління земельними ресурсами в Україні

Історичні етапи формування системи управління земельними ресурсами в Україні. Управління земельними ресурсами в період Київської Русі. Управління земельними ресурсами в період Литовсько-польської доби. Управління земельними ресурсами в московський та російсько-царський період. Управління земельними ресурсами в австро-угорський та польський період. Особливості управління земельними ресурсами в радянсько-більшовицький період. Конституційні та кодифіковані засади управління земельними ресурсами. Управління земельними ресурсами в період роздержавлення та приватизації. Управління земельними ресурсами в період децентралізації та появи об'єднаних територіальних громад. Переваги управління земельними ресурсами в період розвитку структур, що покликані ефективно реалізувати обґрунтовані оптимальні рішення для всіх суб'єктів земельних відносин. Управління земельними ресурсами в умовах розвитку ринку земель сільськогосподарського призначення.

Список рекомендованих джерел

Основний: 4 [с.4-140], 5 [с.8-100].

Додатковий: 6 [с.231-236], 12 [с.50-150], 14 [с.214-320].

Нормативно-правові джерела: 27 [с.5-15], 32 [с.2-30]

Інтернет-джерела: 40, 41.

Тема 3. Механізм реалізації ефективного управління земельними ресурсами

Сутність механізму ефективного управління земельними ресурсами. Еколого-економічна ефективність управління земельними ресурсами. Комплексне врахування ґрунтових, агрокліматичних, геоботанічних та інших природних чинників (властивостей землі) у відтворенні земельних ресурсів. Показники ефективності використання земельних ресурсів. Еколого-економічне оцінювання антропогенного впливу на земельні ресурси. Концепція формування системи ефективного управління земельними ресурсами в об'єднаних територіальних громадах (ОТГ). Методика «Модуль оцінки управління землями» (LGAF). Інструменти регулювання земельних відносин. Економіка управління земельними ресурсами. Фінансування раціонального використання земельних ресурсів. Ведення земельного кадастру. Координація здійснення землеустрою. Відновлення продуктивної цінності земель. Господарсько-цільове розміщення угідь. Оцінка якості та ефективності управління земельними ресурсами.

Список рекомендованих джерел

Основний: 4 [с.18-40], 5 [с.7-120].

Додатковий: 7 [с.6-88], 12 [с.100-160], 16 [с.192-260].

*Нормативно-правові джерела: 23 [с.1-24], 38 [с.1-23].
Інтернет-джерела: 44, 46.*

Тема 4. Організація управління земельними ресурсами та землями на різних рівнях

Організація управління земельними ресурсами на національному рівні. Особливості реалізації державної земельної політики. Координація та організація управління і здійснення землеустрою на державному рівні. Державне регулювання ринку земель. Організація заходів з охорони земель. Реформування земельних відносин, ведення державного земельного кадастру та здійснення моніторингу земель. Організація управління земельними ресурсами на регіональному рівні. Координація внутрішньо-обласних земельних відносин. Стимулювання розвитку міжгалузевих систем землекористування. Контроль стану землекористування. Регулювання екологічно безпечних типів землекористування. Організація управління земельними ресурсами на місцевому рівні. Раціональне та економічно обґрунтоване використання земель міста. Інвентаризація земель, розроблення та реалізація плану земельно-господарського устрою території міста. Контроль за дотриманням власниками землі та землекористувачами земельного законодавства. Встановлення режиму використання земельних ділянок.

Список рекомендованих джерел

Основний: 4 [с.65-182], 5 [с.7-150].

Додатковий: 6 [с.231-236], 10 [с.22-33], 17 [с.5-153].

Нормативно-правові джерела: 27 [с.1-18], 33 [с.1-12].

Інтернет-джерела: 41, 46.

Тема 5. Система управління землями різних форм власності

Сутність управління земельними ресурсами як об'єктом права власності. Економічна функція власності. Земельна правоздатність та дієздатність. Правомочності суб'єктів права власності на землю. Особливості управління землями державної власності. Управління землями зони відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення. Управління землями державного кордону. Управління землями наукових установ та академій. Особливості управління землями комунальної власності. Управління землями міст. Управління землями селищ. Управління землями сіл. Управління землями об'єднаних територіальних громад. Особливості управління землями приватної власності. Управління землями юридичними приватними власниками. Управління землями фізичними

приватними власниками. Управління землями іноземними особами і державами. Управління землями спільної власності.

Список рекомендованих джерел

Основний: 4 [с.65-182], 5 [с.7-150].

Додатковий: 6 [с.231-236], 10 [с.22-33], 17 [с.5-153].

Нормативно-правові джерела: 27 [с.1-18], 33 [с.1-12].

Інтернет-джерела: 41, 46.

Тема 6. Управління використанням земель сільськогосподарського призначення

Особливості управління використанням земель сільськогосподарського призначення. Ознаки сільськогосподарських земель. Сільськогосподарські угіддя як засіб виробництва. Управління використанням орних земель. Управління використанням пасовищ. Управління використанням сіножатей. Управління використанням багаторічними насадженнями. Управління використанням несільськогосподарських угідь. Основне цільове використання земель. Функціональне використання земель. Грунтова родючість. Формування конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств суб'єктів управління. Державний контроль за використанням земель сільськогосподарського призначення. Зонування земель сільськогосподарського призначення. Правила використання земельних масивів сільськогосподарського призначення.

Список рекомендованих джерел

Основний: 4 [с.18-88], 5 [с.49-52].

Додатковий: 10, [с.22-23] 12, [с.6-30] 17 [с.6-35].

Нормативно-правові джерела: 32[с.1-11], 34 [с.1-20].

Інтернет-джерела: 41, 44.

Тема 7. Управління використанням земель житлової та громадської забудови

Особливості управління використанням земель громадської забудови. Особливості управління використанням земель житлової забудови. Генеральні плани забудови населених пунктів. Плани земельно-господарського устрою території. Містобудівна документація. Режим використання земель забудови. Містобудівельні норми та стандарти. Зонування міста. Управління приміськими територіями. Встановлення меж населених пунктів. Програми розвитку міських територій. Благоустрій

населених пунктів. Озеленення території міст та селищ. Проектування забудови. Оптимізація структури земель міст. Оптимізація забудови промислових зон міст. Оптимізація забудови спальних районів міст. Збереження гідрологічного режиму забудованих територій.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1 [с.377-394], 3 [с.50-100].

Додатковий: 10 [с.22-33], 16 [с.218-233], 19 [с.56-63].

Нормативно-правові джерела: 31 [с.1-34], 32 [с.1-12].

Інтернет-джерела: 40, 41.

Тема 8. Управління використанням земель природно-заповідного та природоохоронного призначення

Особливості управління використанням земель природно-заповідного призначення. Особливості управління використанням земель природоохоронного призначення. Оптимізація площ екомережі. Впорядкування існуючих об'єктів природно-заповідного фонду. Створення нових об'єктів природно-заповідного фонду. Заповідання територій. Резервування цінних для заповідання територій. Рекультивация порушених земель. Протизсувні роботи. Протипаводкові заходи. Формування транскордонних природоохоронних територій міжнародного значення. Оптимізація структури природних заповідників та природних парків. Мережа біосферних заповідників. Оптимізація охоронних зон. Екологічний каркас території України.

Список рекомендованих джерел

Основний: 3 [с.16-160], 5 [с.30-50].

Додатковий: 9 [с.106-112], 12 [с.60-130], 21 [с.100-180].

Нормативно-правові джерела: 24 [с.1-37], 32 [с.1-27].

Інтернет-джерела: 42, 46.

Тема 9. Управління використанням земель оздоровчого призначення

Особливості управління використанням земель оздоровчого призначення. Оптимізація земель курортів. Управління лікувально-оздоровчими територіями. Природно-лікувальні властивості земель. Управління використанням лікувально-оздоровчою місцевістю. Лікувальні та профілактичні функції земель. Охорона земель оздоровчого призначення. Округи та зони санітарної охорони на землях оздоровчого призначення. Управління землями зони суворого режиму охорони. Управління землями зони обмежень режиму охорони. Управління землями

зони спостереження режиму охорони. Відшкодування збитків землевласникам та землекористувачам в зонах обмежень земель оздоровчого призначення.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1 [с.1-11], 5 [с.120-126].

Додатковий: 6 [с.20-60], 9 [с.106-112], 19 [с.7-100].

Нормативно-правові джерела: 22 [с.1-26], 39 [с.1-27].

Інтернет-джерела: 40, 43.

Тема 10. Управління використанням земель рекреаційного призначення

Особливості управління використанням земель рекреаційного призначення. Оптимізація площ земель рекреаційного призначення в складі екомережі. Охорона земель рекреаційного призначення. Управління охоронними зонами та зонами санітарної охорони. Обмеження викупу рекреаційних земель для не екомережі. Оптимізація структури рекреаційних територій. Управління міськими рекреаційними територіями. Управління приміськими рекреаційними територіями. Управління віддаленими від населених пунктів рекреаційними територіями. Організована та неорганізована рекреація. Встановлення оптимальних норм рекреаційного навантаження. Вплив рекреаційної діяльності на біоценози. Оптимізація рекреаційного господарства. Регулювання видів використання земель рекреації.

Список рекомендованих джерел

Основний: 3 [с.56-67], 5 [с.120-126].

Додатковий: 7 [с.2-20], 12 [с.33-90], 17 [с.96-150].

Нормативно-правові джерела: 27 [с.1-34], 29 [с.1-24].

Інтернет-джерела: 41, 42.

Тема 11. Управління використанням земель історико-культурного призначення

Особливості управління використанням земель історичного призначення. Особливості управління використанням земель культурного призначення. Інвентаризація історичних та культурних пам'яток. Державна реєстрація земельних ділянок історико-культурного призначення. Обмеження техногенного впливу на землі історико-культурного призначення. Обмеження викупу історико-культурних земель для не екомережі. Врахування історичних особливостей територій. Охорона

культурної та історичної спадщини. Управління землями охоронних зон. Управління землями зони регулювання забудови. Управління землями зон ландшафтів. Управління землями зони охорони археологічного культурного шару. Відповідальність за порушення законодавства про охорону земель історико-культурного призначення.

Список рекомендованих джерел

Основний: 2 [с.70-150], 3 [с.36-53].

Додатковий: 7 [с.30-70], 17 [с.108-140], 21 [с.127-170].

Нормативно-правові джерела: 25 [с.1-23], 29 [с.1-47].

Інтернет-джерела: 40, 46.

Тема 12. Управління використанням земель лісогосподарського призначення

Особливості управління використанням земель лісогосподарського призначення. Управління використанням зелених насаджень у межах населених пунктів. Управління використанням полезахисних лісових смуг на сільськогосподарських угіддях. Оптимізація лісомеліоративної системи. Ландшафтно-екологічні принципи лісомеліорації земель. Землі лісогосподарського призначення як засіб виробництва у лісовому господарстві. Формування лінійних систем в агроландшафтах. Створення суцільних протиерозійних і водоохоронних лісових насаджень на деградованих, малопродуктивних, забруднених землях та навколо річок і водойм. Регулювання техногенного впливу на землі лісогосподарського призначення. Віднесення лісових земель до екомережі. Самозалісені землі. Оптимізація площ лісів на землях інших категорій. Оптимізація лісистості території.

Список рекомендованих джерел

Основний: 3 [с.50-151], 4 [с.143-193].

Додатковий: 12 [с.100-150], 16 [с.330-350], 17 [с.7-160].

Нормативно-правові джерела: 25 [с.1-36], 39 [с.1-24].

Інтернет-джерела: 40, 43.

Тема 13. Управління використанням земель водного фонду

Особливості управління використанням земель водного фонду. Управління землями водного фонду спеціалізованих державних водогосподарських організацій. Управління землями водного фонду орендованих фізичними та юридичними особами. Землі водного фонду як засіб виробництва у водному господарстві. Раціональне використання водних ресурсів. Оптимізація споживання поверхневих та підземних вод.

Охорона водних об'єктів. Управління використанням водно-болотних угідь. Упорядкування використанням водоохоронних зон. Упорядкування прибережних захисних смуг. Регулювання техногенного навантаження на землі водного фонду. Захист земель водного фонду від негативних геологічних процесів. Протиерозійні заходи та заходи з очищення річок.

Список рекомендованих джерел

Основний: 3 [с.56-70], 4 [с.90-110].

Додатковий: 10 [с.14-42], 12 [с.52-84], 17 [с.23-52].

Нормативно-правові джерела: 22 [с.1-34], 25 [с.1-47].

Інтернет-джерела: 41, 44.

Тема 14. Управління використанням земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики та оборонного призначення

Особливості управління використанням земель промисловості. Особливості управління використанням земель транспорту. Особливості управління використанням земель зв'язку. Особливості управління використанням земель енергетики. Особливості управління використанням земель оборонного призначення. Управління використанням санітарно-захисних зон. Оптимізація зон особливого режиму використання земель. Оптимізація розміщення нових промислових об'єктів. Зменшення техногенного навантаження на землі в промислових районах. Рекультивация порушених земель. Обмеження у будівництві промислових об'єктів у містах. Застосування ґрунтозберігаючих технологій на землях промисловості та транспорту. Галузеві програми підвищення ефективності землекористування. Охорона земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1 [с.420-445], 5 [с.90-110].

Додатковий: 10 [с.22-33], 12 [с.110-150], 21 [с.150-200].

Нормативно-правові джерела: 25 [с.1-34], 27 [с.12].

Інтернет-джерела: 41, 44.

Тема 15. Модель управління земельними ресурсами в країнах ЄС

Особливості моделі управління земельними ресурсами в ЄС. Модель управління земельними ресурсами країн Західної Європи. Модель управління земельними ресурсами країн Східної Європи. Установчі договори Європейського Союзу в сфері земельних відносин. Маастрихтський договір про заснування Євросоюзу та земельне право. Правила щодо охорони та захисту ґрунтів (земель) в ЄС. Підходи до сталого розвитку сільського господарства. Ґрунтовтома в охороні земель

ЄС. Боротьба з опустелюванням. Екологічна мережа в системі управління земельними ресурсами ЄС. Управління землями та розвиток міських територій ЄС. Управління прибережними зонами в ЄС. Оцінка екологічного впливу проектів, що реалізуються в ЄС. Управління земельними ресурсами в окремих країнах ЄС.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1 [с.60-140], 5 [с.157-165].

Додатковий: 9 [с.106-112], 13 [с.276-279], 21 [с.162-184].

Нормативно-правові джерела: 27 [с.1-57], 32 [с.1-10].

Інтернет-джерела: 42, 43.

Тема 16. Переваги систем управління земельними ресурсами в інших країнах

Зміст державної регуляторної земельної політики. Оцінка земель в різних країнах. Поняття ринку земель та його різновиди в інших країнах. Практика державного управління земельними ресурсами в інших країнах. Сертифікація земель за кордоном. Реєстрація земель за кордоном. Формальне та фактичне володіння земельними ресурсами в інших країнах. Форми господарств селян в різних країнах. Державний і громадський контроль над відчуженням земель та їх купівлею-продажем. Особливості приватизації земель в інших країнах. Земельні латифундії та парцелі в системі управління земельними ресурсами та землекористуванням. Гарантування та обмеження приватної власності на землю в різних країнах. Зонування землекористування за кордоном. Державні земельні фонди та Земельні банки в системі управління земельними ресурсами. Переважні права на землю. Практика переведення земель сільськогосподарського користування в несільськогосподарське.

Список рекомендованих джерел

Основний: 3 [с.102-170], 4 [с.306-400].

Додатковий: 11 [с.52-63], 13 [с.276-279], 16 [с.237-350].

Нормативно-правові джерела: 27 [с.1-47], 32 [с.1-27].

Інтернет-джерела: 42, 43.

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основний

1. Дорош Й.М. Формування обмежень та обтяжень у землекористуванні: [навчальний посібник] / Й.М. Дорош, О.С. Дорош. Херсон: Грінь Д.С., 2017. 650 с.¹
2. Паньків П. Земельні ресурси. Практикум: [навчальний посібник] / З. П. Паньків, Ю. І. Наконечний. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 196 с.
3. Третяк А.М. Екологія землекористування: [навчальний посібник] / А.М. Третяк, О.С. Будзяк, О.С. Дорош, В.М. Будзяк, Ю.О. Юречко; за ред. д.е.н, проф. Третяка А.М. К.: Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. 178 с.
4. Управління земельними ресурсами: [підручник] / В.В. Горлачук, В.Г. В'юн, І.М. Песчанська, А.Я. Сохнич та інші.; за ред. д.е.н, проф. Горлачук В.В. Львів: «Магнолія 2006», 2019. 443 с.
5. Управління земельними ресурсами: [навчальний посібник] / Г.І. Шарий, В.В. Тимошевський, Р.А. Міщенко, І.А. Юрко. Полтава: ПолтНТУ, 2019. 172 с.

Додатковий

6. Андріяш, В., Громадська, Н., Малікіна, О. Управління земельними ресурсами: поняття, зміст та особливості // Літопис Волині. 2022. № 27, С. 231-236.
7. Горлачук В. В. Управління земельними ресурсами: практикум для студентів спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій» / В. В. Горлачук, О. В. Лазарева. Миколаїв: ЧНУ ім. Петра Могили, 2018. 88 с.
8. Ґрунти Львівської області: колективна монографія / за ред. С. П. Позняка. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 424 с.
9. Добряк Д.С., Шкуратов О.І., Євсюков Т.О., Скляр Ю.Л. Наукові основи еколого-економічного вивчення земельних ресурсів. Збалансоване природокористування. 2018. № 3. С. 106-112.
10. Дорош О.С. Ключова роль землеустрою у плануванні розвитку системи землекористувань у межах територіальних громад / О.С. Дорош, В.А. Фоменко, Д.М. Мельник // Землеустрій, кадастр і моніторинг земель. 2018. № 2. С. 22-33.
11. Дорош Й. М. Удосконалення науково-методичних підходів до класифікації земель сільськогосподарського призначення // Й.М. Дорош, А.В. Барвінський, О.С. Дорош, В.А. Салюта // Землеустрій, кадастр і моніторинг земель. 2021. № 1. С. 52-63.
12. Економіка управління земельними ресурсами на основі землевпорядного та кадастрового механізмів: монографія / І.В. Кошкалда та ін.; за ред. І.В. Кошкалди. Харків: Вид-во Іванченка І.С., 2016. 254 с.
13. Ігнатенко І.В. Аналіз закордонного досвіду щодо особливостей використання земель (на прикладі Великобританії та Канади) // Юридичний науковий електронний журнал. 2024. № 1. С. 276-279.

---

¹Курсивом виділені джерела, які є у бібліотеці ДТЕУ

14. Мельник О.О. Еволюція земельних відносин доби Козатчини у XVII-XVIII ст. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). 2017. № 2. С. 314-320.

15. Наконечний Ю. І. Бонітування ґрунтів: навчально-методичний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 82 с.

16. Новаковська І. О. Економіка землекористування: навч. посіб. К.: Аграр. наука, 2018. 400 с.

17. Паньків З. П., Наконечний Ю. І. Земельні ресурси. Практикум: навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 196 с.

18. Паньків З., Ямелинець Т. Нормативна грошова оцінка земель в Україні: навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 344 с.

19. Радзій В.Ф. Управління земельними ресурсами: конспект лекцій. Луцьк: Вол. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2022. 130 с.

20. Управління земельними ресурсами: конспект лекцій (для магістрів спеціальності 193 - «Геодезія та землеустрій») / І. С. Глушенкова, Т. В. Анопрієнко, І. В. Кошкалда, О. М. Трегуб. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 85 с.

21. Управління земельними ресурсами та землекористуванням: базові засади теорії, інституціалізації, практики: монографія / А. М. Третяк, В. М. Третяк, Р. М. Курильців, Т. М. Прядка, Н. А. Третяк; за заг. ред. А.М. Третяка. Біла Церква: «ТОВ «Білоцерківдрук», 2021. 227 с.

Нормативно-правові джерела

22. Водний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 10.05.2024).

23. Закон України «Про оцінку земель». URL: (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1378-15#Text>) (дата звернення: 10.05.2024).

24. Закон України «Про природно-заповідний фонд України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12#Text> (дата звернення: 10.05.2024).

25. Земельний Кодекс України. URL: https://ips.ligazakon.net/document/T012768?ed=2021_04_28 (дата звернення: 10.05.2024).

26. Положення про Державну службу України з питань геодезії, картографії та кадастру: Постанова Кабінету Міністрів України від 14 січня 2015 р. № 15. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/15-2015-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.05.2024).

27. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин: Закон України від 28.04.2021 № 1423-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1423-20#n1474> (дата звернення: 10.05.2024).

28. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо планування використання земель: Закон України від 17.06.2020 № 711-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/711-20#Text> (дата звернення: 10.05.2024).

29. Про Державний земельний кадастр: Закон України від 7 лип. 2011 р. № 3613-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17#Text> (дата звернення: 10.05.2024).

30. Про затвердження Порядку ведення Державного земельного кадастру: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.10.2012 № 1051. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1051-2012-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.05.2024).

31. Про затвердження Порядку визначення розмірів і меж водоохоронних зон та режиму ведення господарської діяльності в них: Постанова Кабінету Міністрів України від 08.05.1996 № 486. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/486-96-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.05.2024).

32. Про затвердження Класифікації обмежень у використанні земель, що можуть встановлюватися комплексним планом просторового розвитку території: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.06.2021 №654. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/654-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.05.2024).

33. Про затвердження Порядку розроблення, оновлення, внесення змін та затвердження містобудівної документації: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.09.2021 № 926. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/926-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.05.2024).

34. Про землеустрій: Закон України від 22 трав. 2003 р. № 858-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15#Text> (дата звернення: 10.05.2024).

35. Про охорону земель: Закон України від 19.06.2003 № 962-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15#Text> (дата звернення: 10.05.2024).

36. Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану: Постанови Кабінету Міністрів України від 13 березня 2022 року № 303. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/303-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.05.2024).

37. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17.02.2011 № 3038-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text> (дата звернення: 10.05.2024).

38. Про стратегічну екологічну оцінку: Закон України від 20.03.2018 № 2354-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text> (дата звернення: 10.05.2024).

39. Лісовий кодекс. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text> (дата звернення: 10.05.2024).

Інтернет– джерела

40. Держгеокадастр: дерегуляція, діджиталізація, детінізація. URL: <https://e.land.gov.ua/>

41. Інформаційно-пошукова система законодавчих і нормативних документів, розробка інформаційного центру Верховної Ради України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>

42. Інформаційно-пошукова система Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>
43. Офіційний сайт Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру. URL: <http://land.gov.ua/>
44. Офіційний сайт ДП «Центр Державного земельного кадастру». URL: <http://www.dzk.gov.ua/>
45. Офіційний сайт Земельної спілки України. URL: <https://zem.ua/>
46. Офіційний сайт з підтримки реформ щодо децентралізації. URL: <https://decentralization.gov.ua/>

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
Програми дисципліни «Управління земельними ресурсами»

Погоджено
Завідувач кафедри міжнародного
менеджменту

_____ Тетяна Мельник

« _____ » _____ 2023р.

Погоджено
Директор ТОВ «ОЛ-ПРИНТ»

_____ Сергій Андрусович

« _____ » _____ 2023р.

Погоджено
Завідувач кафедри дизайну та
інжинірингу

_____

« _____ » _____ 2023р.

Погоджено
Гарант освітньої програми
«Землеустрій та кадастр»

_____ Олександр Гладкий

« _____ » _____ 2023р.